

Risikerer helsen for brunfargen

Tall Apotekforeningen har innhentet fra apotekene, antyder at så mye som 10 000 sprøyter årlig blir kjøpt for å injisere det ulovlige stoffet Melanotan – eller barbie-dop. – Folk gambler med egen helse for å få den ettertraktede brunfargen, advarer fagdirektør Anne E. Smedstad i Apotekforeningen.

■ Av Jostein Soldal, Apotekforeningen

I vinter fikk Apotekforeningen en henvendelse fra en apoteker som var bekymret over økende etterspørsel etter insulinsprøyter fra unge kunder. Hun hadde ved flere anledninger fått bekreftet at formålet med sprøytene var å injisere det kunstige hormonet Melanotan for å få brunfarge.

For å undersøke omfanget av problemet nærmere, gjorde Apotekforeningen i april en brukerundersøkelse blant alle landets apotek. Apotekene ble spurt om hvor mange insulinsprøyter for underhudsinjisering de har solgt, hvor mange som er solgt til unge personer, og hvor mange av disse de tror har tenkt å bruke sprøytene til injisering av Melanotan.

– Vi har med andre ord ingen eksakte tall på antall brukere, siden svarene nødvendigvis må være basert på hva de apotekansatte tror om kundens hensikter. Likevel mener vi at det er mulig å ha formening om omfanget ut fra disse tallene. Apotekansatte har som regel en god kundeinnsikt, og mange apotek har sine faste kunder, sier Anne E. Smedstad i Apotekforeningen.

Halvparten av apotekene har solgt sprøyter

Svarprosenten på undersøkelsen var 40. Med en formodning om at de 267 apotekene som har svart er representative, kan man også si noe om omfanget av sprøytesalget på landsbasis. 2/3 av apotekene oppgir at de har solgt de aktuelle insulinsprøytene i løpet av de siste tre månedene. En del apotek lagerfører ikke disse sprøytene fordi de i liten grad brukes av diabetespasienter lenger.

Mer enn halvparten av apotekene tror at de har hatt kunder som skal bruke sprøytene til Melanotan.

– Jeg synes tallet er oppsiktsvekkende høyt. At ett av to apotek mener de har kunder som kjøper sprøyter for å injisere dette stoffet i seg selv, er foruroligende. Brukerne kjøper stoffet ulovlig, ofte over internett, eller av venner og bekjente som har kjøpt det ulovlig. Ingen har kontrollert innholdet, og man aner ikke hva man får i seg, sier Smedstad.

Fleire apotek peker på treningsstudioer som omsetningsarena for Melanotan, men de fleste som mener noe om dette tror at stoffet bestilles via internett.

10 000 sprøytekjøp til Melanotan

Det er vanskelig å beregne med sikkerhet hvor mange personer eller injeksjoner det kan dreie seg om, med utgangspunkt i undersøkelsen. Ut fra apotekenes besvarelser, kan man imidlertid antyde at 5 000 – 10 000 sprøytekjøp i løpet av ett år kan knyttes til Melanotan-bruk.

– Jeg har ikke sett noen tallfesting av antallet brukere noe annet sted, så det er umulig å vite hvor godt vi treffer med dette anslaget. Men når man leser i mediene hvordan unge mennesker ufarliggjør dette stoffet, som også er kalt Barbie-dop, tror jeg ikke vårt anslag er for høyt. Det ser ut til at Melanotan er ganske vanlig blant unge mennesker som er opptatt av kropp og utseende, mener Anne E. Smedstad.

Noen raske søk på Google bekrefter inntrykket. Tilbudene om kjøp av Melanotan florerer på nettet, også på norsk. Aktiviteten i ulike diskusjonsfora om temaet er stor. Legger man til barbie-dop som søkekriterium blir informasjonsmengden overveldende.

Halvparten gutter

Apotekforeningens undersøkelse avdekker at det er like mange gutter som jenter som mistenkes for å kjøpe sprøytene for å sette Melanotan.

– Det er lett å tenke at slikt som har med utseende og forfengeligheit å gjøre først og fremst gjelder jenter. Det er åpenbart ikke tilfelle lenger. Dette er visst et stoff som brukes mye i kroppsbygger- og helsestudio-miljøer, og der er nok guttene sterkt representert.

Apotekene, som er en del av helsetjenesten, selger altså sprøyter som blir brukt til å sette et ulovlig stoff. Dobbeltmoral?

– Nei, slett ikke. For det første er apotekene forpliktet til å selge sprøyter til insulinbrukere, og de kan ikke kreve av kundene at de skal dokumentere hva sprøytene skal brukes til. For det andre gjelder det samme forholdet her som for andre sprøytemisbrukere: Det er helsemessig sett bedre å misbruke en ren sprøyte, enn at flere skal dele samme sprøyte. Enkel tilgang til sprøyter for misbrukere er en del av den norske helsepolitikken, sier Smedstad.

– Dessuten viser undersøkelsen vår at en del apotek gir råd og veiledning om risikoen forbundet med bruk av

Melanotan når de selger sprøytene. Her kan sikkert flere apotek bli enda flinkere, men vi skal huske at apoteket er den eneste delen av helsetjenesten disse brukerne kommer i kontakt med. Det er bedre at de oppsøker apoteket, enn at de skaffer alt utstyret på det illegale markedet, avslutter hun. ●

Hva er Melanotan?

Melanotan er en kunstig variant av det naturlige hormonet MSH (melanocytstimerende hormon). MSH stimulerer blant annet celler i huden (melanocytter) til å danne mer av stoffene som gir brunfarge. Melanotan gis i store doser og har sterkere virkning enn kroppens eget hormon. Melanotan påvirker også binyrene og en rekke andre funksjoner i kroppen. Dette kan blant annet påvirke matlyst, seksualfunksjon og sukkerbalanse.

Hvorfor er det farlig å bruke Melanotan?

Melanotan er ikke tilstrekkelig utprøvet på mennesker. Virkningene på kort og lang sikt er derfor dårlig kjent. For personer som har hjertesykdom, diabetes og andre alvorlige sykdommer kan Melanotan føre til forverring av sykdommen. Melanotan er ikke godkjent av legemiddelmyndighetene i noe land. Det er ingen kontroll med hva Melanotanglassene inneholder. Det kommer stadig flere meldinger om bivirkninger.

Bivirkninger av Melanotan

Vanlige bivirkninger av Melanotan er mørke flekker i huden, unormal brunfarge og økning i størrelsen av føflekker. Det er meldt om et tilfelle med en livsfarlig infeksjon i huden og lungene hos en norsk person som brukte Melanotan. I dette tilfellet var glasset med Melanotan forurenset med bakterier. Fagfolk er også redd for at Melanotan ved lengre tids bruk kan føre til utvikling av ondartet føflekkkreft fordi Melanotan overstimulerer melanocytene. Slik overstimulering kan føre til at cellene mister styringen og blir til kreftceller.

Kilde:
Statens
lege-
middelverk

